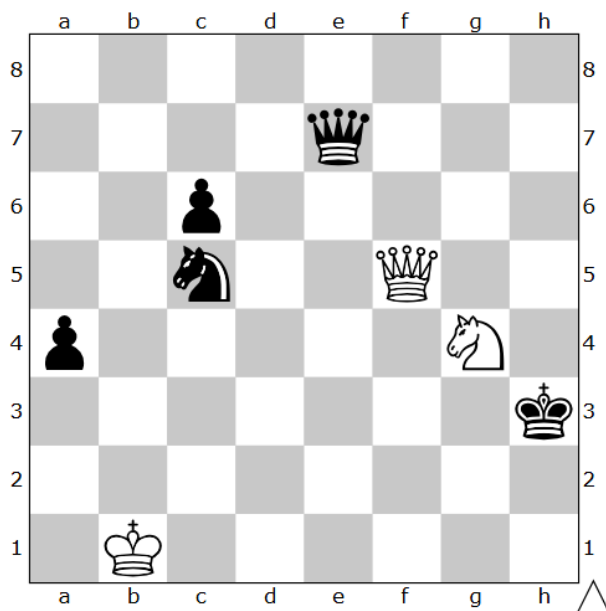

Επιτροπή Καλλιτεχνικού Σκακιού

+ Τα λευκά νικούν (3+5)

**Παίζουν πρώτα τα λευκά και
φτάνουν σε εμφανώς κερδισμένη θέση, χωρίς περιορισμό κινήσεων,
απέναντι στην καλύτερη άμυνα του μαύρου.**

[βαθμός δυσκολίας 4/5]

Στο επόμενο link μπορείτε να βρείτε σε μορφή pdf
όλα τα Newsletters της Επιτροπής Καλλιτεχνικού Σκακιού:

<https://drive.google.com/drive/folders/1G4uplB4ErSnnCWTG7R4u6reSJwcv8kEO?usp=sharing>

ISC 2026: Κλάψανε μανούλες!

Την Κυριακή 25 του Γενάρη πραγματοποιήθηκε το φετινό **International Solving Contest**. Με τον... αιμοσταγή Λιθουανό Arvydas Mockus να διαλέγει και αυτή τη χρονιά τα προβλήματα, είδαμε το περσινό σενάριο να επαναλαμβάνεται: κλάψανε πάλι μανούλες! Είδαμε κι ένα ακόμα κλασικό σενάριο ISC: τις εκπλήξεις στην κορυφή της κατάταξης. Ας τα πάρουμε όμως από την αρχή.

Ο διαγωνισμός, στις δύο πρώτες κατηγορίες, είχε δύο γύρους των 6 προβλημάτων ο καθένας. Γενικά μιλώντας, αν σε έναν διαγωνισμό τα 2 στα 6 προβλήματα είναι δύσκολα θεωρείται νορμάλ. Αν 3 ή 4 στα 6 είναι παλούκια, τότε τα πράγματα ζορίζουν ακόμα και για τους GM. Εδώ στην 1^η κατηγορία είχαμε και γύρο με 5 δύσκολα! Αλλά και στην 2^η κατηγορία ο 2^{ος} γύρος ήταν πολύ ζόρικος!

Πιο αναλυτικά, στην 1^η κατηγορία, στον 1^ο γύρο το #3 είχε δύσκολο κλειδί, αλλά λυνόταν. Το #4 όμως ήταν πιο απαιτητικό και μόνο 3 λύτες έκαναν 5 βαθμούς. Τα ίδια και χειρότερα στην σπουδή που ήταν ή του ύψους ή του βάθους: αν δεν μυριζόσουν το δυσεύρετο κλειδί δεν είχες ελπίδα, οπότε κι εκεί μόλις 5 άτομα την πήγαν μέχρι το τέλος. Πολλοί επίσης (πχ οι 4 στους 5 πρώτους!) έχασαν μία ή και δύο από τις 3 λύσεις στο βοηθητικό. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, το #5 ήταν του Gamnitzer, συνθέτη με ιδιαίτερο στιλ, του οποίου τα προβλήματα είναι βασανιστήριο. Η φήμη του επιβεβαιώθηκε: έγινε ολοκαύτωμα, μιλάμε

για πολύ μηδενικό! Οι τρεις που το έλυσαν, λογικά μετά αγόρασαν λαχείο...

Ο 2^{ος} γύρος δεν ήταν πολύ καλύτερος. Η «καλή μέρα» φάνηκε από το πρωί με ένα αλλόκοτο #2 που έκοψε κεφάλια ακόμα και σε GM και IM. Δεν θυμόμαστε πότε ήταν η τελευταία φορά σε όπεν που είδαμε δυάρι να μην το λύνουν οι μισοί συμμετέχοντες! Εν συνεχεία το #3 και το s#3 ήταν ιδιαίτερα απαιτητικά και οι περισσότεροι έχασαν πόντους σε αυτά, το h#5 το έλυσαν πλήρως μόλις 24, την σπουδή την πήγαν μέχρι το τέλος μόνο οι 2 Ουκρανοί και το #5 ολοκλήρωσε την καταστροφή αφού κι εκεί μόνο 2 πήραν πλήρη βαθμολογία και πάνω από 110 άτομα...κουλούρι! Τα θύματα αμέτρητα: Μόλις 25 λύτες πέρασαν το 50%, ο Piotr Murdzia έκανε μετά βίας 38,25 στους 60 δυνατούς και βρέθηκε εκτός δεκάδας, ενώ χαρακτηριστικά ο έμπειρος IM H. Uitenbroek έκανε όλο κι όλο 9,25...

Και πάμε στις εκπλήξεις τώρα. Φέτος ήταν η σειρά των Ουκρανών να διαπρέψουν. Ο νεαρός **Taras Rudenko** (έλο 2261, χωρίς τίτλο) κέρδισε μπροστά από τα μεγαθήρια με 47,25/60. Δεύτερος ο Ολλανδός **J. Michielsen** (κι αυτός χωρίς τίτλο αλλά FM στο OTB) και τρίτος ο βετεράνος Ελβετός GM **R. Baier**. Ακολούθησε ο έτερος Ουκρανός, ο **O. Solovchuk** (είναι GM και στο OTB και στην λύση αλλά είχαμε καιρό να τον δούμε να λύνει). Στην 1^η κατηγορία συμμετείχαν 162 λύτες.

Από τους Έλληνες λύτες (Αθήνα και Πάτρα) πρώτευσε ο **N. Μενδρινός** με 26,5 (43^{ος}) και ακολούθησε ο **Π. Κονιδάρης** με 22,5 (56^{ος}) και ο **Γιάννης Κόλλιας** με 20,5 (62^{ος}). Πολύ καλύτερα όμως τα πήγαν οι λύτες μας στην 2^η κατηγορία, εκεί όπου ο **Αλέξανδρος Δημητριάδης** (φωτό) με 45/60 πλασαρίστηκε στην **15^η θέση** (337 λύτες συνολικά) και ο Χάρης Φουγιαξής (35/60) ήταν κοντά στην 30άδα. Στην 3^η κατηγορία (παιδιά) έλυσαν 426 άτομα. Συνολικά αποτελέσματα όλων των

κατηγοριών στον σύνδεσμο: <https://solving.matplus.net/isca>

Να σημειωθεί ότι τα αποτελέσματα που αναφέρουμε είναι ακόμα ανεπίσημα (preliminary), αν αλλάξει κάτι δραματικά θα ενημερώσουμε στο επόμενο NL. Ακολουθούν δύο φωτογραφίες από την Αθήνα:

Ο Κονιδάρης (αριστερά) ήπια απ' όλα αλλά δεν τον βοήθησαν και πολύ!
Πετρίδης και Φουγιαξής παλεύουν στην β' κατηγορία.

Ο Μενδρινός τιμωρία στην γωνία γιατί δεν έλυσε το s#3!

Βγήκε η πρόσκληση για το **ESCS των Σκοπίων**

Οι Βόρειοι Μακεδόνες άργησαν λίγο αλλά δημοσίευσαν την πρόσκληση για το **Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα (ECSC)** που θα γίνει φέτος στα Σκόπια από **8-10 Μάη**. Μπορείτε να την δείτε στο επόμενο λινκ:

<https://www.wfcc.ch/invitation-19ecsc/>

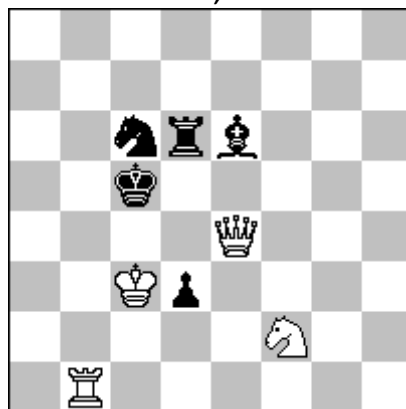

Ρεκόρ και Tasks στο Καλλιτεχνικό: Τα περισσότερα κοψίματα του ίδιου κομματιού

Task είναι ένας όρος του καλλιτεχνικού που θα τον μεταφράζαμε «Άθλος» και άρα υποδηλώνει κάποιο σπουδαίο κατόρθωμα του συνθέτη. Τι είδους κατόρθωμα; Να πετύχει **την επανάληψη κάποιου θέματος πολλές φορές μέσα στο ίδιο πρόβλημα**, κάτι που είναι τεχνικά πολύ δύσκολο. Με άλλα λόγια ένα task πρόβλημα εμπεριέχει κάποιου είδους **ρεκόρ**. Στην νέα αυτή στήλη θα παρουσιάσουμε μερικά από τα παράξενα, όμορφα, σπάνια και μερικές φορές αλλόκοτα τέτοια tasks. Ξεκινάμε με **τα περισσότερα κοψίματα ενός και μόνο κομματιού**.

Η θυσία της βασίλισσας για να επιτευχθεί ματ δεν άφηνε ποτέ ασυγκίνητους τους σκακιστές, από τις ρομαντικές εποχές μέχρι και σήμερα. Υπάρχουν όμως και κάποιες θυσίες βασιλισσών που είναι... αλλιώς από τις άλλες. Κυκλοφορεί συχνά στα διάφορα σκακιστικά σάιτ η παρακάτω κομψή θέση, σαν συνδυασμός προς επίλυση. Σπάνια αναφέρεται ότι είναι πρόβλημα και μάλιστα πασίγνωστου συνθέτη τον οποίο σας συστήσαμε στο newsletter Νο3:

Fritz E. Giegold
Kristall, 1962

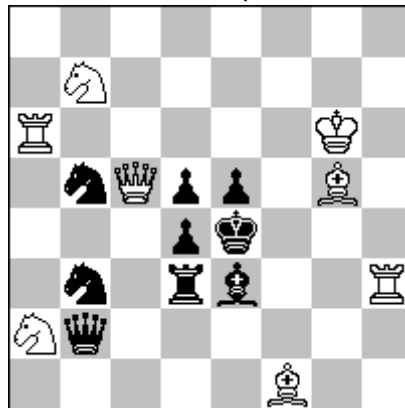

#2

Το κλειδί φυσικά είναι η ενεργητική θυσία της ντάμας: **1.Qd5+!** Ο μαύρος μπορεί να κόψει με τρεις τρόπους και στον καθένα ακολουθεί διαφορετικό ματ: 1...Kxd5 2.Rb5#, 1...Rxd5 2.Ne4#, 1...Bxd5 3.Nxd3#. Εδώ λοιπόν ο συνθέτης πετυχαίνει το θέμα (κόψιμο του ίδιου κομματιού με διαφορετικά κομμάτια) 3 φορές. Είναι task; Ούτε κατά διάνοια! Η προσπάθεια να επιτευχθεί ένας μεγάλος αριθμός τέτοιων κοψιμάτων σε πρόβλημα είχε ήδη ξεκινήσει έναν αιώνα πριν το παραπάνω πρόβλημα του Giegold. Το πρώτο task επιτεύχθηκε το 1873 με, ούτε λίγο ούτε πολύ, 7 κοψίματα:

George E. Carpenter

The Albion, 1873

#2

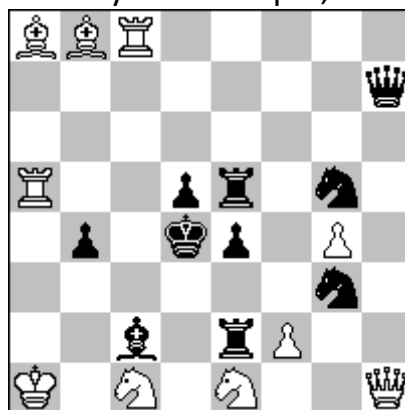
Το κλειδί πάμε στοίχημα ότι το μαντέψατε αμέσως:

1.Qxd4+! Κάθε κόψιμο και διαφορετικό ματ: 1...Kxd4 2.Ra4#, 1...Qxd4 2.Bg2#, 1...Rxd4 2.Rxe3#, 1...Bxd4 2.Bxd3#, 1...N3xd4 2.Nc5#, 1...N5xd4 2.Nd6#, 1...ed4 2.Re6#.

Το task διευρύνθηκε στο έμπα του 20^{ου} αιώνα στα 8 κοψίματα:

Frederick Baird

The Boy's Own Paper, 1905

#2

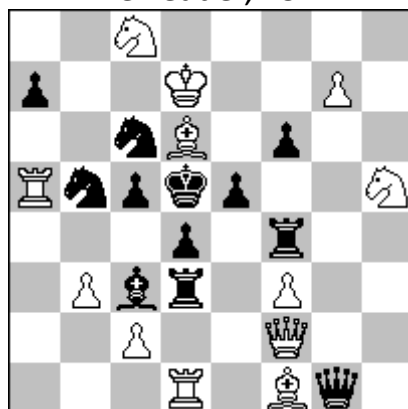
Το κλειδί κι εδώ κραυγάζει: **1.Qxe4+!**

Τα ματ στα 8 παρσίματα της Βασίλισσας τα αφήνουμε για σας.

Μπορούσε να φτιαχτεί ανώτερο task από αυτό; Θεωρητικά ναι: Βασίλισσα, Αξιωματικός, 2 πύργοι, 2 ίπποι, 2 πιόνια και ο Βασιλιάς! Πρακτικά όμως θα ήταν εφικτό; Οι προσπάθειες συνεχίστηκαν. Κάμποσα προβλήματα πλησίασαν, χωρίς να το καταφέρουν. Μάλιστα ένα από αυτά συνέθεσε ο διάσημος Σοβιετικός γκρανμέτρ Paul Keres το 1931, πάλι με 8 κοψίματα. Ωστόσο το περίφημο task έμελλε να επιτευχθεί τελικά το 1922 από έναν μάλλον άσημο συνθέτη και σε μια -κατ' ανάγκη- βαριά κατασκευή με 24 κομμάτια:

Charles G.M.Watson

The Leader, 1922

#2

Παλιά μου τέχνη κόσκινο: **1.Qxd4+!** Τα 9 ματ: 1...Kxd4 2.Rxd3#, 1...Qxd4 2.g8Q/B#, 1...Rdxd4 2.Bc4#, 1...Rfxd4 2.Nxf6#, 1...Bxd4 2.c4#, 1...N5xd4 2.Rxc5#, 1...N6xd4 2.Ne7#, 1...cd4 2.Rxb5#, 1...ed4 2.Nxf4#
 Φυσικά ο πρώτος από τους συνθέτες που θα επιτύχει το απόλυτο task κερδίζει την δέουσα δόξα, ωστόσο είναι σχεδόν εξίσου ένδοξο το να επαναλάβεις σε δικό σου πρόβλημα ένα task. Αν τα καταφέρετε, ίσως σε κάποιον διαγωνισμό σας αξίζει κάποιο ειδικό βραβείο. Και ασφαλώς ο θαυμασμός μας.

Δρόμοι και πλατείες σκακιστών/συνθετών

Είχαμε γράψει στο NL-16 για τον Σπύρο Μπίκο και το ότι ήταν μαζί με τον Λορέντζο Μαβίλη οι μόνοι ίσως σκακιστές που είχαν την τιμή να πάρει κάποιος δρόμος/πλατεία το όνομά τους. Ζητούσαμε μάλιστα να μας ενημερώσουν οι αναγνώστες σε περίπτωση που γνώριζαν κι άλλους. Αισίως πήραμε απάντηση από τον Παναγή Σκλαβούνο με άρθρο του στην σκακιστική στήλη της Εφημερίδας των Συντακτών.

Εκεί αρχικά υπαινίσσεται ότι τα ονόματα των σκακιστών δίνονται στους δρόμους όχι εξαιτίας της σκακιστικής τους δράσης, αλλά για άλλες ιδιότητές τους (πχ του Μαβίλη την λογοτεχνική). Λίγο-πολύ έχει δίκιο, αν και θέλουμε να πιστεύουμε ότι η σκακιστική δεινότητα συμμετέχει στην συνολική εικόνα ενός δημόσιου προσώπου. Κατόπιν το άρθρο αποκαλύπτει ότι υπάρχουν κι άλλοι Έλληνες σκακιστές (όλοι του 19^{ου} αιώνα ή των αρχών του 20^{ού}) που έτυχαν τέτοιας διάκρισης και αναφέρει τρεις. Το ελέγξαμε και τους συμπληρώνουμε κι εμείς:

α) **Γεώργιος Νάζος** (1862-1934), σημαντικός μουσικός, για χρόνια διευθυντής του Ωδείου Αθηνών και σκακιστής, έχει οδό στην Αθήνα: στα Κάτω Πατήσια, σχεδόν κάθετη στην Λεωφόρο Κηφισού. Υπήρξε και συνθέτης και μάλιστα γνώρισε την σύνθεση σκακιστικών προβλημάτων στην Γερμανία, όταν σπούδαζαν μαζί με τον Μαβίλη.

β) **Ερρίκος Γκρην** (1832-1896), γιος Άγγλου εμπόρου, από τους ιδρυτές της Φιλαρμονικής της Πάτρας, χάρισε τα αρχαία που είχε συλλέξει το σόι του στο αρχαιολογικό μουσείο της πόλης. Ένας δρόμος πίσω από το αρχοντικό τους στην πλατεία Γεωργίου ονομάστηκε αρχικά οδός Γκρην εκείνη την εποχή, προς τιμήν της οικογένειας (ή ίσως και λόγω του

τουρκόφιλου θείου του Φίλιππου που ήταν και πρόξενος -αν και ο Παναγής διαφωνεί). Σήμερα λέγεται οδός Βούρβαχη. Κι αυτός (ο Ε.Γκρην, όχι ο Βούρβαχης ☺) έχει συνθέσει κάποια προβλήματα, τα έστειλε σε ιταλικά περιοδικά συνήθως.

γ) **Νικόλαος Κονεμένος** (1832-1907), δημοτικιστής πεζογράφος και ποιητής, συλλέκτης αλλά και πρόξενος για χρόνια της Τουρκίας, στην Πάτρα. Γεννήθηκε στην Πρέβεζα και εκεί υπάρχει πλατεία με το όνομά του και μια προτομή του (αρχική εικόνα). Στην Πρέβεζα επίσης υπάρχει και οδός Κονεμένου (κάθετη σε Καρυωτάκη και Νίκης, κάτω φωτό), εκεί που ήταν το αρχοντικό του γιού του, Καίσαρα, και κατόπιν αγγλικό προξενείο. Βρίσκουμε και τρία προβλήματα του Ν. Κονεμένου στην γασρdb, από την εποχή της Πάτρας.

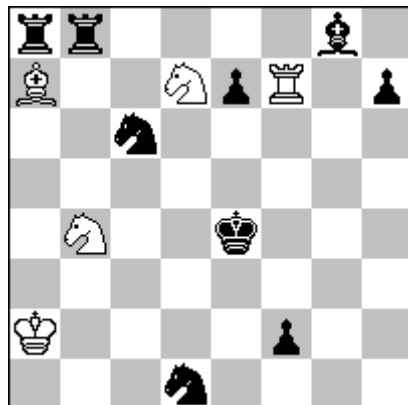
Ευχαριστούμε τον Παναγή Σκλαβούνο για την αναδίφησή του. Περισσότερα στοιχεία για τους συγκεκριμένους σκακιστές και πολλούς ακόμα εκείνης της εποχής θα βρείτε στα πολύ ενδιαφέροντα βιβλία του Παναγή «Έλληνες σκακιστές του 19^{ου} αιώνα» και «Οι άγνωστες εποχές του ελληνικού σκακιού».

Συνεχίζονται οι επιτυχίες για τον Λιάκο!

Ο **Δημήτρης Λιάκος** είναι αναμφίβολα ένας από τους πιο δραστήριους και παραγωγικούς συνθέτες μας τα τελευταία χρόνια. Σε διαγωνισμό του ρωσικού περιοδικού **SuperProblem** για το **2025** κατέκτησε το **1^ο βραβείο** με ένα δυάρι **HOTF** (Helpmate Of The Future). Αυτά είναι βοηθητικά προβλήματα που συνδυάζουν δύο ομοθεματικά ζευγάρια λύσεων (4 λύσεις συνολικά) στο ίδιο πρόβλημα. Και σαν κερασάκι στην τούρτα στον ίδιο διαγωνισμό κέρδισε και ένα **ειδικό βραβείο** πάλι με ένα βοηθητικό twin με ωραίο Zilahi. Απολαύστε το 1^ο βραβείο:

Dimitris Liakos

1st Prize, SuperProblem, 2025

h#2

4 λύσεις

a) 1.e6 Rxf2 2.Ne5 Nf6#

b) 1.Na5 Bxf2 2.e5 Nc5#

c) 1.Nb2 Nd5 2.Nd3 Nc3#

d) 1.Ne3 Nd3 2.Nd5 Nxf2#

Προσέξτε την συνάφεια μεταξύ των λύσεων ανά ζευγάρια: Στις δύο πρώτες έχουμε εναλλαγή (ξεκάρφωμα κομματιού και μπλοκάρισμα τετραγώνου) του πιονιού ε7 και του ίππου γ6. Στις δύο επόμενες έχουμε λεπτές μανούβρες λευκού (β4) και μαύρου (δ1) ίππου. Οικονομικό πρόβλημα, μόνο 14 κομμάτια και ελάχιστα cook stopper. Μπράβο και πάλι Δημήτρη!

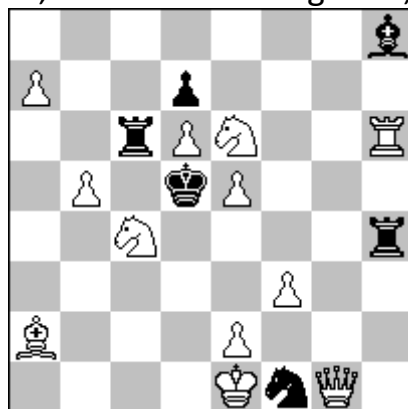
Πορτρέτα Ελλήνων συνθετών-3: Βύρωνας Ζάππας

Ο Βύρωνας Ζάππας (1927-2008) είναι αδιαμφισβήτητα ο μεγαλύτερος Έλληνας συνθέτης προβλημάτων και ο μόνος που, μέχρι στιγμής, κατέχει τον τίτλο του GM στην σύνθεση. Αθηναίος, σπούδασε Οικονομικά στην ΑΣΟΕΕ και έκανε μεταπτυχιακά (Λογιστική και Εκπαίδευση) στην Αγγλία και την Αμερική. Εργάστηκε για χρόνια ως καθηγητής στην Κύπρο (μέχρι το 1970) και μετά ξανά στην Αθήνα (δίδαξε στο ΤΕΙ Αθηνών μέχρι το '87). Έμαθε σκάκι στην εφηβεία και έγινε αρκετά ισχυρός παίκτης, ωστόσο σχεδόν εξ αρχής τον είχαν ελκύσει τα σκακιστικά προβλήματα. Σε ηλικία 22 ετών κερδίζει το πρώτο του βραβείο με ένα 2άρι σε διαγωνισμό της γαλλικής εφημερίδας *Parallele-50*. Τα δυάρια θα αποτελέσουν το βασικό πεδίο σύνθεσής του και θα φτιάξει τις δεκαετίες που ακολούθησαν μερικά εκπληκτικά προβλήματα σε αυτό το είδος. Οι συνθέσεις του, ακόμα και οι πρώιμες, χαρακτηρίζονται από πολύ βαθιά γνώση της θεωρίας, από πολύπλοκο στρατηγικό περιεχόμενο και από υψηλή κατασκευαστική τεχνική.

Byron Zappas

1st Prize, British Chess Magazine, 1965

#2

Για να αντιληφθούμε πλήρως την εξαιρετική ποιότητα ενός #2, δεν αρκεί το κλειδί, αλλά πρέπει να μελετήσουμε όλο το περιεχόμενο που έχει ετοιμάσει για μας η ιδιοφυΐα του συνθέτη. Ας ξεκινήσουμε από το **φαινομενικό παιχνίδι (set play)**, δηλαδή, αν έπαιζε πρώτα ο μαύρος):

1...Rhxc4 2.Qd4# και 1...Rcxc4 2.Qc5#. Το προηγούμενο ζευγάρι κινήσεων των μαύρων Πύργων θα το δούμε και στην συνέχεια. Πάμε στην **δοκιμή**: 1.Qg5? (κρατάει το ε5, απειλώντας 2.Ne3# ή 2.Nb6#). Το ίδιο ζευγάρι αμυνών χρησιμοποιεί ο μαύρος: 1...Rhxc4 2.e4# και 1...Rcxc4 2.a8Q#. Βλέπετε ότι εδώ στις ίδιες αμυντικές κινήσεις του μαύρου έχουμε άλλα ματ από τον λευκό. Ωστόσο ο μαύρος διαθέτει το σωτήριο 1...de6!

Κλειδί: 1.Rh5! Ανανεώνει την ίδια απειλή, άρα ίδιες άμυνες ξανά: 1...Rhxc4 2.Nf4#, 1...Rcxc4 2.Nc7#. Και πάλι **αλλαγμένα ματ** στις ίδιες κινήσεις. Αυτό είναι το περίφημο **θέμα Zagoruiiko** και έγινε 3 φορές για 2 κινήσεις άρα είναι ένα Zagoruiiko 3X2 στην περίπτωση μας, καθόλου εύκολο να φτιαχτεί. Ο μαύρος έχει και επιπλέον άμυνες: 1...Bxe5 2.Rxe5#, 1...Rxf5 2.Nf4#, 1...Kxe6 2.Qg8#. Δεν υπήρξε δύσκολο θέμα με το οποίο δεν καταπιάστηκε ο συνθέτης μας!

Ο Βύρων στην Κύπρο ασχολήθηκε αρκετά με το ΟΤΒ, μάλιστα το 1963 κερδίζει το εκεί πρωτάθλημα. Επαναλαμβάνει την επιτυχία του το 1965. Το 1964 συμμετέχει στην Ολυμπιάδα του Ισραήλ με την Κύπρο. Ταυτόχρονα όμως δεν παύει να καλλιεργεί την μεγάλη του αγάπη, το καλλιτεχνικό και κατορθώνει να φτιάξει τον πρώτο πυρήνα Κύπριων συνθετών με τους Μαρτούδη, Σταυρινίδη, Σφήκα κ.ά. Μετά την επιστροφή του στην Αθήνα αναλαμβάνει και την οργάνωση των εδώ συνθετών. Το σπίτι του γίνεται σημείο τακτικών συναντήσεων των προβληματιστών, εκεί συζητούν, αναλύουν, συνεργάζονται, συνθέτουν -κάτι που κράτησε πολλά χρόνια. Παρακινεί έτσι και άλλους συνθέτες

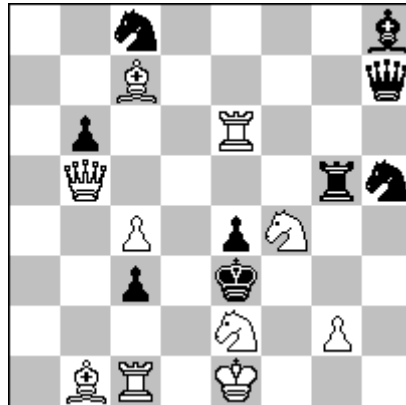
(πχ Σιώτη και Καπράλο, γίνεται δάσκαλος του Φουγιαξή κ.ά.). Ήδη τότε ο Ζάππας θεωρείται ένας από τους σπουδαιότερους συνθέτες δυαριών στον κόσμο. Στην διπλανή φωτό, στο WCCC 1990, τα λέει με έναν άλλο θρύλο των #2, τον Σκωτσέζο GM Norman Macleod.

Ο Ζάππας είναι αυτός που εισηγείται και φτιάχνεται για πρώτη φορά η **Επιτροπή Καλλιτεχνικού Σκακιού** της ΕΣΟ (ναι, εμείς είμαστε αυτοί ☺)

και γίνεται ισόβιος Πρόεδρος της. Η Ελλάδα γίνεται μέλος της WFCC το 1981 και αρχίζει να συμμετέχει ανελλιπώς στα Συνέδρια. Φυσικά συνεχίζει να συνθέτει στο ανώτερο επίπεδο:

Byron Zappas

1st Prize, A.Piatesi JT, Sinfonie Scacchistiche, 1984

#2

Set play: **1...Re5** 2.Rxc3#, **1...Be5** 2.Nd5#, **1...Nxf4** 2.Bxf4#, **1...Qd7** 2.Rxe4#. Παρατηρούμε ήδη το Grimshaw του μαύρου στο ε5. Πάμε τώρα στο δοκιμαστικό παιχνίδι (tries, δοκιμές):

a) 1.Re5? (Νοβοτνυ με απειλές 2.Rc3# και 2.Nd5#) 1...c2 2.Qb3#, αλλά ο μαύρος έχει άμυνα **1...Nxf4!** γιατί ο λευκός έκανε ταυτόχρονα και Grimshaw στο ε5 και δεν υπάρχει τώρα το 2.Bxf4...

b) 1.Be5? Νοβοτνυ με τις ίδιες απειλές, αλλά **1...Qd7!** αφού δεν υπάρχει πια το 2.Rxe4.

c) 1.Qe5? Το 3ο Νοβοτνυ και βελτίωση (**correction**) στις προηγούμενες δοκιμές. Πράγματι αν 1...Nxf4 2.Qxf4# και αν 1...Qd7 2.Qxe4#. Όμως ο μαύρος έχει το 1...c2! και σώζεται με ένα δικό του Νοβοτνυ!

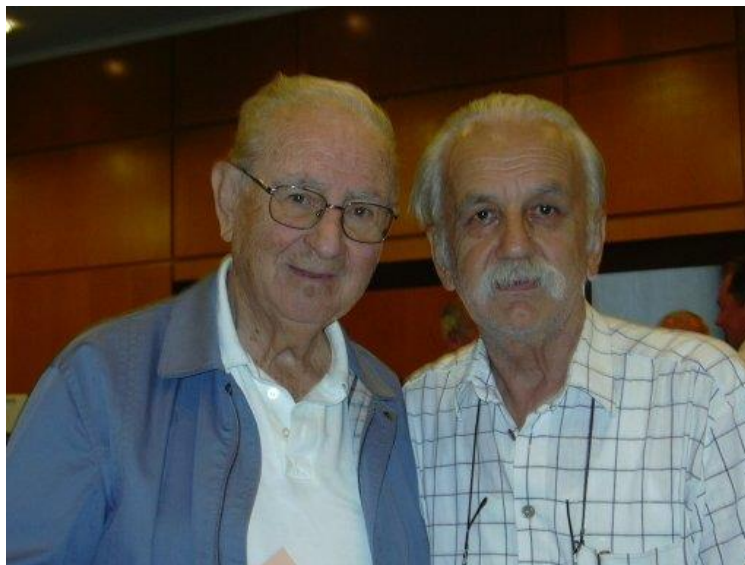
d) 1.Rd1? (>2.Rd3#) αλλά **1...Re5!**

e) 1.Qd5? (>2.Qd3#) αλλά **1...Be5!** Επίσης 1.Qd7? Nd6!

Παρατηρείτε ότι οι κινήσεις του set play επιστρέφουν ως άμυνες, κάθε μία για διαφορετική δοκιμή! Grimshaw και Νοβοτνυ να φαν κι οι κότες! Το κλειδί είναι κάπως απρόσμενο: **1.c5!** (>2.Qd3#). Και τώρα ξανά οι άμυνες **1...Re5/Be5/Nxf4/Qd7** απαντώνται με **2.Rxc3/Nd5/Bxf4/Rxe4#** αντίστοιχα.

Συνολικά η παραγωγή του δεν υπήρξε τεράστια, έφτιαξε γύρω στα 400 προβλήματα, τα περισσότερα από αυτά δυάρια. Ωστόσο η ποιότητά τους ήταν τέτοια που σχεδόν τα μισά (!) έχουν κερδίσει βραβεία, εύφημες μνείες και μνείες («συστάσεις» τις μετέφραζε ο ίδιος τις commendations). Απίστευτο ποσοστό! Φυσικά πολλά από τα προβλήματά του μπαίνουν στα FIDE Album και σταδιακά κερδίζει τίτλους

σύνθεσης, φτάνοντας στην απονομή του ανώτερου τίτλου του **GM το 1993**. Οι πόντοι Album μέχρι τον θάνατό του ήταν 86,5.

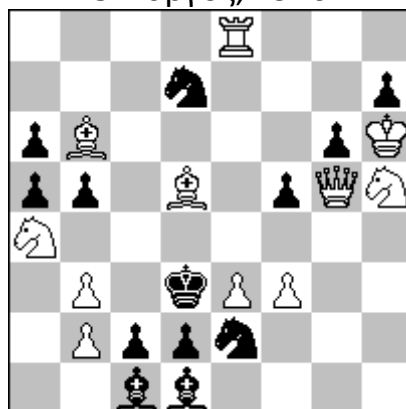

Με τον Παύλο Μουτεσίδη (δεξιά) στο Συνέδριο της Χαλκιδικής (2004)

Όπως έχουμε αναφέρει και στο άρθρο για τον Μπίκο, ο Ζάππας είναι ένας από τους τρεις Έλληνες που έχουν θέμα με το όνομά τους (υπάρχει και ένας τέταρτος, Κύπριος, ο Σταυρινίδης). Το **θέμα Ζάππα** παρουσιάζεται για πρώτη φορά σε ελληνικό περιοδικό το 1976 και είναι αντάξιο της εκλεπτυσμένης πολυπλοκότητας του μεγάλου μας συνθέτη. Ας προσπαθήσουμε να το ορίσουμε όσο πιο απλά γίνεται: **ένα τετράγωνο στην περιοχή του μαύρου βασιλιά ελέγχεται από τρία (3) λευκά κομμάτια. Ακολουθούν τρεις (3) δοκιμές που αποτυγχάνουν γιατί το τετράγωνο αυτό παύει να φυλάσσεται λόγω (κυκλικής) απομάκρυνσης των λευκών κομματιών και λόγω των αμυνών των μαύρων.** Πάμε να δούμε το ιστορικό αυτό πρόβλημα για να το καταλάβουμε καλύτερα:

Byron Zappas

Ο Πύργος, 1976

#2

Το **θεματικό τετράγωνο** είναι το **ε3** φυσικά, που **ελέγχεται από τρία λευκά κομμάτια**, Qg5, Re8 και Bb6. Ο λευκός έχει **έτοιμα ματ** σχεδόν σε όλες τις κινήσεις του μαύρου, πχ αν 1...Nd~ 2.Nc5# ή 1...f4 2.Be4# κτλ. Όμως δεν έχει ματ σε μία και μόνη κίνηση του μαύρου, το 1...Bxb2! Αυτό είναι το φαινομενικό παιχνίδι.

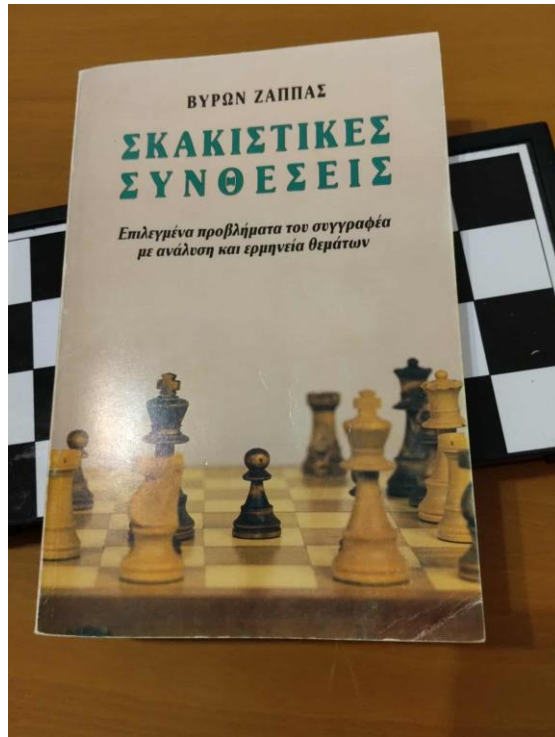
Στις δοκιμές ο λευκός προσπαθεί να ελέγξει το γ3 τετράγωνο, ώστε στο 1...Bxb2 να έχει το 2.Nxb2# σαν απάντηση. Για να το δούμε: 1.Qf6? η βασίλισσα κρατάει το γ3, απομακρύνεται όμως από τον έλεγχο του ε3, και έτσι 1...Ne5! (κλείνοντας την γραμμή του πύργου- 2^η απομάκρυνση από το ε3) και αν 2.Nc5+ κλείνει και η 3^η γραμμή του αξιωματικού και ο μαύρος Βασιλιάς διαφεύγει από το πριν λίγο τριπλά φυλασσόμενο τετράγωνο: 2...Kxe3! Άρα με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, τρία κομμάτια έπαψαν να ελέγχουν το ε3! Δεν αρκεί όμως μία δοκιμή για το θέμα μας. Ας δούμε άλλη μία: 1.Rc8? (κρατάει το γ3 αλλά αφήνει τον έλεγχο του ε3) 1...Nd4! και με ανάλογο τρόπο αν 2.Nf4+ Kxe3! Και μία ακόμα δοκιμή, η τρίτη: 1.Bxa5? (και αυτή -όπως και οι προηγούμενες- παύει να ελέγχει το ε3 προσπαθώντας να ελέγξει το γ3) 1...f4! 2.Be4+ Kxe3! Βλέπετε ότι η απομάκρυνση των τριών λευκών κομματιών πραγματοποιείται κυκλικά! Υπενθυμίζουμε ότι σε κάθε περίπτωση η κίνηση του μαύρου που καταρρίπτει τη δοκιμή των λευκών είναι μία και μοναδική. Κάτι που, πέρα από το γεγονός ότι είναι στα «συν» από συνθετική άποψη, αυξάνει και τη δυσκολία επίλυσης. Καθώς ο λύτης μπορεί εύκολα να παρασυρθεί από μία δοκιμή, νομίζοντας ότι βρήκε τη λύση.

Αριστουργηματικό!

Και το κλειδί; **1.Bd4!** και όλα είναι καλά, τα έτοιμα ματ δουλεύουν!

Το θέμα είναι τόσο δύσκολο κατασκευαστικά, που είναι ζήτημα να έχουν φτιαχτεί καμιά 40αριά προβλήματα με αυτό συνολικά, τα μισά από τα οποία του ίδιου του Ζάππα -αρκετά με βραβεία.

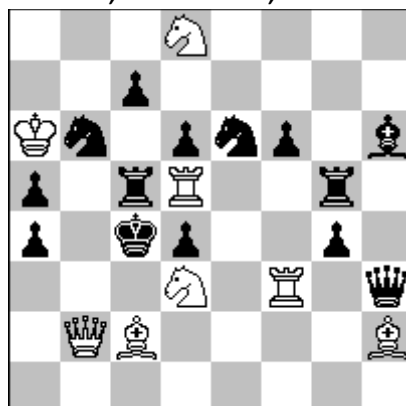
Σα να μην έφταναν όλα αυτά για να χρίσουν τον Β.Ζ. ως έναν από τους σπουδαιότερους πατριάρχες του καλλιτεχνικού σκακιού στην χώρα μας, το 1990 εξέδωσε και το **βιβλίο** που βλέπετε στην επόμενη φωτογραφία. Περιλαμβάνει 240 προβλήματα του συνθέτη (κάποια με συνεργασίες) και με αναλυτικές επεξηγήσεις των θεμάτων, της λογικής και της ομορφιάς που κρύβουν αυτά. Λίγο αργότερα μεταφράστηκε και στα αγγλικά. Ένα must για κάθε φίλο των προβλημάτων.

Ο Ζάππας υπήρξε και ο πρωταγωνιστής και αρχηγός της Εθνικής Ομάδας συνθετών που συμμετείχε στις παγκόσμιες συνθετικές διοργανώσεις, οδηγώντας την στην 5^η θέση στο World Chess Composition Tournament (WCCT) 1984-1988 αλλά και στο επόμενο 1989-1992! Φυσικά έφτιαχνε πια κάθε λογής προβλήματα: και βοηθητικά και fairy, ακόμα και σπουδές! Ας κλείσουμε το άρθρο για τον σπουδαίο μας GM με ένα υπέροχο τριάρι από το πρώτο WCCT:

Byron Zappas

8th Place, 1st WCCT, 1972-1975

#3

1.Bg1! Η απειλή φυσικά είναι 2.Rd4+ Nxd4 3.Qxd4#. Ο μαύρος μπορεί να φάει στο δ5 με 4 διαφορετικούς τρόπους. Ο λευκός απαντά με κυκλικές

Θυσίες τριών κομματιών (Α, Β, Γ) για να ανοίξει γραμμή για το άλλο κομμάτι σε σχήμα ΑΓ:ΒΑ:ΓΒ. Το πρόβλημα έχει και άλλα θέματα (πχ Stocchi) που δεν θα αναλύσουμε. **1...Rgxd5 2.Qb4+! ab4 3.Nb2#, 1...Rcxd5 2.Bb3+! ab3 3.Qc1#, 1...Nxd5 2.Ne5+! de5 3.Bd3#, 1...Kxd5 2.Nf4+! Nxf4/Ke5 3.Qxd4/Nf7#.**

Υποκλινόμαστε GM! Περισσότερα προβλήματα του Ζάππα στον σύνδεσμο:

<https://www.yacpdb.org/#search/OFwvOFwvOFwvOFwvOFwvOFwvOFwvOC9aYXBwYXMsIEJ5cm9uLy8vLy8vLy8vLy8vLzEvMS8xLzA=/1>

Με αυτά και με αυτά, κλείνει κανείς εισιτήριο για τον σκακιστικό παράδεισο!